

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТ ЯНА ДЛУГОША В ЧЕНСТОХОВІ (УЛД),
М. ЧЕНСТОХОВА, ПОЛЬЩА

МИСТЕЦТВО У НЕЛІНІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Збірник матеріалів
II Міжнародної науково-практичної конференції
19-20 жовтня 2023 року

Тернопіль, 2023

УДК 7:005.745
М 65

Редакційна колегія:

Стельмащук З. М., кандидат педагогічних наук, доцент (гол. ред.), **Katarzyna Winczek**, Dr hab. Prof.; **Кондрацька Л. А.**, доктор педагогічних наук, професор; **Смоляк О. С.**, доктор мистецтвознавства, професор; **Ванюга Л. С.**, кандидат мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України; **Водяний Б. О.**, кандидат мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України; **Маркович М. Й.**, кандидат мистецтвознавства, доцент; **Бобик (Пропів) Л. Й.**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Вольська С. О.**, кандидат мистецтвознавства, доцент; **Водяна В. О.**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Гиса О. А.**, кандидат мистецтвознавства, доцент; **Пацалюк І. І.**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Спольська О. В.**, доктор філософії; **Топорівська Я. В.**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Щур Л. Б.**, кандидат мистецтвознавства.

Рецензенти:

Зосім Ольга Леонідівна, професор кафедри музичного мистецтва Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, доктор мистецтвознавства, професор

Станіславська Катерина Ігорівна, професор кафедри музичного виховання Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, доктор мистецтвознавства, професор

Ороновська Лариса Дмитрівна, доцент кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, кандидат педагогічних наук, доцент

Рекомендовано до друку вченою радою Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (протокол № 6 від 28 листопада 2023 року)

Мистецтво у нелінійному просторі : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції / редкол. : З. М. Стельмащук (гол. ред.) та ін. Тернопіль : Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2023. 294 с.

До збірника вміщено матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Мистецтво у нелінійному просторі», проведеної факультетом мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка в м. Тернопіль 19-20 жовтня 2023 року.

Відповідальність за висвітлений матеріал у публікаціях несуть автори наукових публікацій.

ISBN 978-617-595-128-6

© ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023

© Автори публікацій, 2023

Зміст

СЕКЦІЯ 1. МЕТОДОЛОГІЯ ХУДОЖНЬОЇ НЕЛІНІЙНОСТІ: ДОСВІД ОБҐРУНТУВАННЯ.....	15
Ганна КАРАСЬ	
МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ У НЕЛІНІЙНОМУ ПРОСТОРИ СУЧАСНОСТІ	15
Людмила КОНДРАЦЬКА	
ВЧИТЕЛЬ МИСТЕЦТВА У ПОСТЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ.....	18
Ольга ОЛЕКСЮК	
ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНІ ДИСКУРСИ ПОСТНЕКЛАСИКИ: ДЕТЕРМІНАЦІЯ НЕЛІНІЙНОГО ПРОСТОРУ	22
СЕКЦІЯ 2. ДІАЛОГ АКТУАЛЬНИХ ДИСКУРСІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ВИМІРІ	25
Олена АФОНІНА	
ПОЛІВЕКТОРНІСТЬ У НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ В МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ.....	25
Василь ЖУКОВ	
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН ДО ПАРТИЦИПАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	28
Ольга КАЛЕНІЧЕНКО	
ДО ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ТЕАТРОЗНАВЦІВ (ДРУГИЙ МАГІСТЕРСЬКИЙ РІВЕНЬ) НА ПРИКЛАДІ ДОСВІДУ АКАДЕМІЇ ТЕАТРУ, РАДІО, КІНО І ТЕЛЕБАЧЕННЯ (ЛЮБЛЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, СЛОВЕНІЯ)	31
Олександра ПАНФІЛОВА	
ХУДОЖНЯ ФОТОГРАФІЯ ЯК ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ	34
Michał PIĘCHNIK	
MUZYKA W SYNTEZIE SZTUK WE WNEȚRZU BAZYLIKI MARIACKIEJ W KRAKOWIE JAKO WYRAZ TRANSCENDENCJI CZŁOWIEKA W KIERUNKU BOGA.....	36
СЕКЦІЯ 3. ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ.....	40
Олександр БЕРЛАЧ	
ФРАНЦ ЧЕРНЯК І ЛЬВІВСЬКА ШКОЛА ДЕКОРУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО СКЛА	40
Лілія БОБИК (ПРОЦІВ)	
РОЗВИТОК ВИЩОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ДІАЛОГ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ТА ВІТЧИЗНЯНИХ ТРАДИЦІЙ.....	42
Юля ВАЛЬКОВА	
ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ДИРИГЕНТСЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	46
Ірина ГРИНЧУК, Анатолій БАНЬКОВСЬКИЙ, Микола ПІДКОЛОДНИЙ	
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДО ЗАВДАНЬ ВЗАЄМОДІЇ ВИШІВ ІЗ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	50

9. Bryant R. & Knight D. The anthropology of the future. New departures in anthropology, Cambridge University Press, 2019. 275 p.
10. Clark A. Natural-born cyborgs: Minds, technologies, and the future of human intelligence. Oxford: Oxford University Press, 2003. 240 p.
11. Dede Ch., Richards J., Saxberg B. Learning Engineering for Online Education: Theoretical Contexts and Design-Based Examples. Routledge & CRC Press, 2018. 254p
12. Kolb D. Experiential Learning: experience as a source of learning and development, Englewood Cliff,NJ: Pentice Hall, 2015. 258 p.
13. Latour B. Reassembling the Social: An Introduction to Actor-Network-Theory. New York : Oxford University Press, 2005. 301 p.
14. Oliver M.. What is technology? In: N. Rushby & D.W. Surry (Eds.), The Wiley handbook of learning technology, Hoboken: Wiley-Blackwell, 2016. pp. 35–57.
15. Siemens G. Connectivism: A Learning Theory for the Postdigital Age. In: *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 2: January 05, 2018. pp. 21-29
16. Williamson B. Brain data: Scanning, scraping and sculpting the plastic learning brain through neurotechnology. In: *Postdigital Science and Education*, 1 (2) 2019. pp. 65–86.

Ольга ОЛЕКСЮК

*Доктор педагогічних наук, професор
Завідувач кафедри музикознавства та музичної освіти
Факультету музичного мистецтва і хореографії
Київського університету імені Бориса Грінченка
Київ, Україна*

Olga OLEKSYUK

*Doctor of pedagogical sciences, professor
Head of the Department of Musicology and Music Education
Faculty of Music and Choreography
Borys Grinchenko Kyiv University
Kyiv, Ukraine*

**ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНІ ДИСКУРСИ ПОСТНЕКЛАСИКИ:
ДЕТЕРМІНАЦІЯ НЕЛІНІЙНОГО ПРОСТОРУ**

**TRANSDISCIPLINARY DISCOURSES OF POSTCLASSICISM:
DETERMINATION OF NONLINEAR SPACE**

Поняття трансдисциплінарності є однією з форм відображення тієї обставини, що сучасна наука дедалі інтенсивніше входить в різні екстранаукові контексти. Така залученість виникала і раніше, але саме у наш час вона є свідком спроб не просто зробити зв'язки науки з екстранауковими структурами соціуму більш насиченими, а й так чи інакше вибудувати стійкі механізми та

інститути цієї взаємодії, що дозволяє поставити її взаємодію на міцну основу, зробити систематичною. Такі спроби застосовуються у найширшому спектрі – сюди можна віднести, наприклад, спектр проблем, які прийнято називати інноваційним розвитком, інноватикою. Сюди ж можна віднести також проблематику мистецтвознавчих досліджень, сенс яких – прискорити рух нових знань і технологій. Трансдисциплінарність також можна розглядати як один із напрямів пошуку нових форм і структур організації наукових знань (та наукової діяльності), які, з одного боку полегшують використання цих знань у різних наукових контекстах та, з іншого боку дозволяють виявляти в існуючому корпусі наукових знань лакуни, наявність яких гальмує ефективну дію екстранаукових комплексів. Як конкретний приклад організації трансдисциплінарного комплексу, що включає наукові та екстранаукові знання та форми діяльності, можна представити одну із нових форм гуманітарного знання, яка є також і специфічною формою мистецької практики – цифрові технології образотворення в сучасних мистецько-освітніх практиках. У межах такого розгляду трансдисциплінарного комплексу можна назвати передусім особливого роду технології, пов'язані із цифровізацією освіти.

Цифрові технології мають значний вплив на освіту, змінюючи способи навчання та викладання. До основних технологій, пов'язаних із цифровізацією освіти, належать:

- Доповнена, віртуальна та змішана реальність. Доповнена реальність (AR) додає до реального світу віртуальні об'єкти, віртуальна реальність (VR) повністю занурює користувача у віртуальний світ, а змішана реальність (MR) поєднує AR та VR. Ці технології можуть використовуватися для створення інтерактивних навчальних середовищ, які дозволяють учням вивчати інформацію в більш цікавий і захопливий спосіб.
- Хмарні технології. Хмарні технології дозволяють зберігати та обробляти дані в Інтернеті, що робить їх доступними з будь-якого пристрою. Це може бути корисно для дистанційної освіти, коли учні можуть отримувати доступ до навчальних матеріалів та ресурсів у будь-який час і з будь-якого місця.
- Мобільні технології. Мобільні пристрої, такі як смартфони та планшети, стають дедалі популярнішими. Їх можна використовувати для навчання в будь-який час і в будь-якому місці. Мобільні технології можуть бути використані для створення мобільних навчальних курсів, мобільних додатків та навчальних ігор.
- Інтернет-технології. Інтернет-технології, такі як веб-сайти, електронна пошта та соціальні мережі, можуть використовуватися для спілкування між учнями, викладачами та батьками. Вони можуть також використовуватися для доступу до навчальних матеріалів та ресурсів, а також для спілкування з іншими людьми, які мають спільні інтереси.
- Дистанційна освіта. Дистанційна освіта дозволяє учням навчатися без необхідності відвідувати клас. Вона може використовуватися для навчання людей, які проживають у віддалених районах, або для людей, які мають обмежений доступ до освіти.

- Масові відкриті онлайн курси (МООК). МООК - це онлайн-курси, які доступні для всіх бажаючих безкоштовно. Вони можуть використовуватися для навчання людей різного віку та з різними рівнями підготовки.
- Гейміфікація освітнього процесу. Гейміфікація - це використання елементів ігрового дизайну в освіті. Вона може бути використана для підвищення мотивації учнів та зробити навчання більш цікавим і захопливим.
- Розвиток цифрових бібліотек і кампусів університетів. Цифрові бібліотеки та кампуси університетів пропонують доступ до електронних книг, журналів, статей та інших навчальних матеріалів. Вони можуть бути використані для навчання людей різного віку та з різними рівнями підготовки.

Цифрові технології продовжують розвиватися, і їхній вплив на музичне мистецтво буде лише зростати. В майбутньому, ймовірно, ми побачимо ще більше нових і інноваційних способів використання цифрових технологій у музиці.

Ідея виникнення трансдисциплінарності в значній мірі пов'язана не лише з інтеграцією знань та синергією, що виникає між дисциплінами, а й різними способами отримання знання, зорієнтованого, в першу чергу, на вирішення проблем реального світу. Взаємовплив та взаємозбагачення знаннями між наукою та суспільством є основоположним принципом, на якому ґрунтується феномен трансдисциплінарності. Сам термін «трансдисциплінарність» до наукового обігу був уведений французьким вченим Ж. Піаже у 1970 році. Згідно з цим, буде здійснено перехід від рівня міждисциплінарних зв'язків до більш високого рівня «трансдисциплінарності», на якому вже не тільки визнається взаємовплив або взаємодія між спеціальними дослідженнями, але й самі ці зв'язки увійдуть в деяку загальну систему, в якій вже немає постійних меж між дисциплінами.

Завдяки трансдисциплінарності встановлюється зв'язок не тільки між природничими й соціогуманітарними науками, а й мистецтвом та іншими сферами духовного досвіду людства.

